

Wšěm člonam, přečelam a partneram Domowiny přeju měrliwe a spokojne hody kaž tež strowe a zbožowne nowe lěto. Wjeselu so na dalše dobre zhromadne džěło z Wami a wšěmi našimi partnerami.

Wam a Wašym familijam, wšyknym člonkam, psijašelam a partnerjam Domowiny žycym měrne a spokojne gódy ako teke strowe a glucne nowe lěto.

Ihnen und Ihrer Familie, allen Mitgliedern, Freunden und Partnern der Domowina wünsche ich ein frohes Weihnachtsfest sowie Glück, Gesundheit und Erfolg im neuen Jahr.

Dawid Statnik

předsyda/pśedsedař Domowiny/Vorsitzender

Zwjazkowe předsydstwo požadanje schwalilo

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny zeńdže so dnja 23. nowembra w Budyšinje k swojemu 3. rjadnemu wuradźowanju. Na nim schwalilo požadanje wo přiwzaće serbskich naložkow do zapisa imaterielneho kulturneho herbstwa w Němskej. W přiłoze k požadanju je wjace hač 30 serbskich naložkow nalistowanych, kiž so w Hornjej, srjedźnej a Delnjej Łužicy haja. Zestawa nastaj z pomocu wědomostnikow Serbskeho instituta a zložuje so na wědomostne slědženja kaž tež na pokiwy regionalnych rěčnikow Domowiny. Kraje přesahowace požadanje je Domowina mjeztym zamołwitaj ministerstwomaj w Sakskej a Braniborskej pósłala. Dale wuzwoli zwjazkowe předsydstwo přihotowanski wuběrk za swětowy kongres CIOFF, kiž wotměje so wot 16. do 26.10.2014 we Łužicy. Jemu přisłušeja Marko Kowar z SLA jako předsyda, jednačel Domowiny Bjarnt Cyž, referent Domowiny Clemens Škoda a Gabriel Krawc ze Serbskeje rejwanskeje skupiny Smjerdžaca. Na kongres wočakuja něhdže 160 wobdźělnikow ze 70 krajow. CIOFF je Mjezynarodna rada za organizaciju folklornych festiwalow a ludoweho wumělstwa. Domowina jej wot lěta 2008 přisłuša a organizuje klětuši kon-

gres zhromadnje ze sekciju CIOFF-Němska.

Zwjazkowe předsydstwo nominowaše swojeho člona a něhdyšeho předsydu Domowiny Jana Nuka jako zastupjerja Domowiny w jury k spožčenju Myta Zejlerja. Z tutym mytom chce Sakske statne ministerstwo za wědomosć a wumělstwo zaslužby při nawuknjenju, wužiwanju a posrědkowanju serbskeje rěče – wosebje hornjoserbsčiny – připóznać.

Dale wobzamkny zwjazkowe předsydstwo, zo přewjedže dnja 8. měrca w Budyšinje klawsuru nastupajo dalše financowanje serbskeho kulturneho džěła a definowanje prioritow na tutym polu. Klawsuru přihotujetej kulturny wuběrk zwjazkowego předsydstwa a zarjad Domowiny.

Zwjazkowe předsydstwo je dnja 23. nowembra přidžěło swojeho wuběrka za prawniske naležnosće a swojeho wuběrka za lobby-džěło nastupajo papjeru iniciatiwneje skupiny „serbski sejmik“, kotruž bě wona w juliju Domowinje posrědkowala, na wědomje wzało. Zdobom da wuběrkej za lobby-džěło nadawk, swoje prašenja k papjerje iniciatiwneje skupinje sposrědkowac. Přichodny raz zeńdže so zwjazkowe předsydstwo dnja 1. februara 2014 w Choćebuzu. **B. F.**

Što nam wólby do Zwjazkowego sejma přinjesu?

W septembrje 2013 wolachmy nowy Zwjazkowy sejm. Do wólbow stej Domowina a Mjeńšinowa rada Němskeje, kotrež přisłušatej nimo Serbow Danojo, němscy Sinti a Roma a Frizojo, frakcijam a wšitkim kandidatam serbskeho sydlenskeho ruma prašenja stajiloj, kiž běchu na aktualne položenje Serbow a mjeńšinow w Němskej wusměřene. Někotři budu so prašeć: Čehodla tutu akciju? Po wólbach je tak a tak wšo zabyte.

Myslu sej, zo maš wobkedźbować, kotre prašenja hdy a kak stajiš – a wosebje: kak konkretne su wotmołwy. Hdyž chceš ze zapóslancami Zwjazkowego sejma rěčeć, jich za swoje temy zajimować, su tute prašenja wažny zakład dalšeje diskusije. Na přikład wo tym: Kotru zamołwitosć přewoznje w přichodze Zwjazk hladajo na mjeńšiny, wosebje tež nastupajo spěchowanje regionalnych a mjeńšinowych rěčow, na polu kublanja? Kak móžemy zjawne připóznać mjeńšinow z pomocu zwjazkoweje konferency narodnych mjeńšin klětu w Berlinje zwysić, zapóslancow Zwjazkowego sejma a knježerstwo informować a za nas zdobyć? Dojednamy so na spokojace financne zrěčenje za Założbu za serbski lud? Kajke wupada ze skrućenjom prawow samopostajowanja?

Zaleži tuž na nami, kak z wotmołwami na naše prašenja wobchadzamy, kak je analyzujemy, kak ze wšelakimi frakcijami džělamy, kotre kontakty k nowym zapóslancam sej natwarimy a koho sej za naše zaměry zbudźemy. A to diplomatisce, z jasnym wustupowanjom napřećo knježerstwu, zawěsće z dołhim dychom, wosebje pak ze sebjewědomjom.

Prašenja a wotmołwy kandidatow a frakcijow Zwjazkowego sejma namakaće pod www.minderheitensekretariat.de abo wobroćeće so na Domowinu.

Judith Waldźic,
městopředsydkka Domowiny

Žane dalje serbske wsy njewotbagrować

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny je na swojim posedženju dnja 14.09.2013 we Wochozach slědowace stejišće nastupajo dalepisanje brunicoweju planow za wotkryće jamow Wjelcej-juh a Wochozy wobzamknyło:

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny:
1. potwjerdža swoje wobzamknjenje z dnja 28. januara 2012 a w programje Domowiny, zo nimaja so žane

dalše wsy serbskeho sydlenskeho ruma wotbagrować.

2. wotpokazuje dalewjedženje jamy Wjelcej-juh a jamy Wochozy a žada sej rjadowane a planowane srjedzodobne skónčenje wudobywanja brunicy w serbskim sydlenskim rumje.

3. apeluje na člonow Planowanskeho zwjazka Hornja Łužica-Delnja Šleska, schwalenje wustawkow brunicoweho planowanja wotpokazać.

4. namołwja knježerstwje Sakskeje a Braniborskeje, wotpokazać wobzamknjenje wustawkow regionalneju planowanskeju zwjazkow za dalewjedženje jamow Wjelcej-juh a Wochozy.

Domowina so w zwisku z tematiku brunicy dale k stajnemu dialogej z krajnymaj knježerstwomaj, planowanskimaj zwjazkomaj, koncernom Vattenfallom, wosebje pak z wobydlerjemi potrjecheneho regiona wuznawa.

Wuběrki a nadawki

Tohorunja dnja 14.09.2013 je zwjazkowe předsydstwo zestawu a hłowne nadawki swoich wuběrkow hač do 17. hłowneje zhromadźizny w léće 2015 wobzamknyło:

1. wuběrk za kubłanje a mlodžinu:
předsydka: dr. Brězanowa, Beata
dalši člonoj: Altkrügerowa, Margitta
Dünnbierojc, Jenifer
Janhoefer, William
Kóncař, Marcus
Nuk, Jan

nadawki:

1. přewod zawjedženja koncepta 2plus a zdžěłanje namjeta za wotpowědne nowelěrowanje wuwjedženskeho postajenja k šulskemu zakonjej za serbski sydlenski teritorij Sakskeje
2. wudžěłanje namjeta za serbsku kubłansku syć w Sakskej po přikładze Braniborskeje
3. přewod rěčneho planowanja za Delnju a Hornju Łužicu

2. wuběrk za prawniske naležnosće:
předsydka:
Suchec-Dźisławkowa, Katrin
dalši člonoj: Ela, Kito
Funka, Milan
Janhoefer, William
Šořta, Enrico

nadawki:

1. zapodaće namjeta za změnu statneho zrěčenja nastupajo Załožbu za serbski lud, kiž rjaduje, zo so Rada Załožby za serbski lud za wólbnu dobu 2015 - 2019 bjezwuwzaćnje ze Serbow skonstituuje
2. zdžěłanje namjeta za změnu Sakskeho serbskeho zakonja, kiž ma rjadować, zo Serbsku radu za wólbnu dobu 2014 - 2019 bjez-

- wuwzaćnje Serbja legitimuja
3. přewod wudžěłanja
 - koncepta za prawólby člonstwa,
 - koncepta za woprašowanje člonstwa a
 - prawow direktneho člonajednotliwca
 4. nadžěłanje namjetow za trěbne změny wustawkow a nawjedowanje diskusije wo tym
 5. pruwowanje modelow zastupnistwa serbskeho ludu

3. wuběrk za kulturu a wuměłstwo:
předsyda: Bělk, Jan
dalši člonoj:
Cyžowa, Monika
Cyžowa, Zala
Kubicec, Judith
Łušćanski, Jurij
dr. Norbergowa, Madlena

nadawki:

1. wobsahowy přewod přihotow swětoweho kongresa CIOFF w Budyšinje
2. zdžěłanje koncepta za pokročowanje mjezynarodneho folklorneho festiwala po léće 2015
3. precizowanje wočakowanjow Domowiny na serbske jewišćowe wuměłstwo

4. wuběrk za hospodarstwo a infrastrukturu:
předsyda: Budar, Guido

dalši člonoj: Anders, Stefan
Hermaš, Manfred
Pětrowa, Jana
Jurk, Tomaš

nadawki:

1. podpěra Župy Běła Woda/Niska resp. jeje naslědnicy při prócowanjach wo zachowanje a sylnjenje serbskeje substancy pod wuměňenjem dołhodobneho wudobywanja brunicy
2. zdžěłanje wočakowanjow na dalše wuwice Łužiskeje jězoriny ze serbskeho wida
3. nadžěłanje trěbnych stejišćow k brunicowemu, regionalnemu a krajnemu planowanju

5. wuběrk za lobby-džěło:
předsyda: Brauman, Marcel
městopředsyda:
Meškankowa, Chrysta
dalši člonoj: Bejmak, Wito
Budarjowa, Hanka
Pawlikowa, Diana

nadawki:

1. sformulowanje wočakowanjow na kandidatow wólbow do krajneju sejmow Braniborskeje a Sakskeje
2. wudžěłanje namjeta za zhromadnu konferencu Braniborskeje a Sakskeje z krajnymi radami, měšćanostami, wjesnjastami a zamołwitymi za serbske naležnosće k zahajenju noweje wólbneje doby
3. přewod koordinowanja prócowanjow wo nowelěrowanje financneho dojednanja, kotraž tež inflacisku ratu zapřija

Dalše nadawki móža wuběrki po wothłosowanju ze zwjazkowym předsydstwom resp. jeho prezidijom swojemu planej džěławosće dodać.

Myto Domowiny a čestne znamješko zastužbnym Serbam

Na swjatočnosći dnja 11. oktobra w Budyskim Serbskim domje wuznamjenichu předsyda Domowiny Dawid Statnik a člonjo mytowanskeho wuběrka lětušich lawreatow Myta Domowiny a Čestneho znamješka Domowiny.

Myto Domowiny 2013 spožči so **Monice Cyžowej** z Noweje Jaseńcy, **Ursuli Starikowej** z Janšojc a **Janej Kneblej** z Pančic-Kukowa. W lawdacijach hódnoćachu so jich wulke zaslužby w serbskim narodnym džěle.

Monika Cyžowa je iniciatorka a předsydkka Zwjazka serbskich rjemjeslnikow a předewzaćelow. Wob lěto orga-

nizuje za zwjazk něhdže 20 zarjadowanjow. W drastowym fundusu w Róžeńće z wulkej pilnosću wosebje serbskim młodostnym tute kulturne herbstwo zblizha.

Sotša Starikowa jo žělała 34 lět ako serbska ceptarka a ceptarka za serbsčinu w šuli w Janšojcach. Až jo Janšojcka zakładna šula „Krabat“ žinsa jedna z nejlěpšych a nejaktiwnjějšych WITAJ-šulow w Dolnej Łužycy, jo teke jeje zaslužba. Wjelike zaslužby ma sotša Starikowa pši založenju Janšojckeho Serbsko-nimskego wejsnego muzeuma, žož jo była wót lěta 2006 do 2010 wjednica.

Wučer Jan Knebel je jako šulski nawoda „Šulu Čišinskeho“ w Pančicach-Kukowje k nahladnosći wjedł. 1978 bě hłowny iniciator založenja župneho džěćaceho chóra a organizowaše wustupy na festiwalach. Wot lěta 1997 - 2005 bě J. Knebl předsyda Zwjazka serbskich spěwarskich towarstwow, kotrehož jenički čestny člon wón je.

Hanka a Marta Zahrodnikec z Čiska a skupina **Serbski widejokružk** dóstachu **Myto Domowiny za dorost**.

Marta a Hanka započestěj hižo jako pjećlětněj na pišćalce a klawěrje hrać a pozdžišo na huslach a dudach. W skupinje dorosta Serbskeho folklorneho ansambla Slepó hrajetej dudy a husle. Loni stej sotše mnohe zarjadowanja k 100. rěčnicy založenja Domowiny wobrubiloj.

„Serbski widejokružk“ bu 2008 založeny a je medijopedagogiska iniciatiwa Sakskeho wukubłanskeho a wupruwo-

wanskeho kanala Budyšin ze šulerjemi serbskich srjedźnych šulow a Serbskeho gymnazija Budyšin. Nawoda kružka je Michał Cyž. Kružk zaběra so z mediowymi projektami kaž natočenjom widejow, přinoškow za telewiziju a rozhlós we wobłukach kultury, sporta, politiki a wumělstwa.

Z Čestnym znamješkom Domowiny buchu lětsa wuznamjenjeni:

- **Angelika Šěnowa** ze Šunowa,
- **Annemarie Paulowa** z Rownoho,
- **Marija Rjenčowa** z Wojerec,
- **Helga Hanšowa** z Wojerec,
- **Christina Cušcyna** z Budyšina,
- **Fryco Kšamař** z Drjenowa,
- **Burkhard Jurk** z Kózlego,
- **Křesćan Walda** z Jaseńcy,
- **Marija Šolćina** z Pančic-Kukowa a
- **dr. Piotr Pałys** z Opola.

W mjenje mytowanych džakowaše so Monika Cyžowa za počesćenje. Wona wuběhny: „W dobrej zhromadnosći, z krutej ruku a dobrej wolu so nam zawěsće poradži, zo so naš serbski lud, naša serbska rěč a kultura dale zachowaja a wuwijaja.“ **fota: Jurij Helgest**

Nutřkowy minister w rozmŏwje z mjeŏšinami Njmskeje

Minister Friedrich (naljwo) w rozmŏwje ze zastupjerjemi narodnych mjeŏšin dnja 24. awgusta w Berlinje. Mjez nimi bchu mjeŏstŏpředsydka Domowiny Judith Waldzic, lon Zwjazkowego pŏedsystwa Domowiny Kito Ela (zady naprawo) a jednael Bjarnat Cyŏ (pŏrjdu naprawo)

Na dnju wotewrjenych duri zwjazkowego knjeŏerstwa dnja 24. awgusta w Berlinje wopyta nutřkowy minister Hans-Peter Friedrich (CSU) informaciske stejiŏco Frizow, Sinti a Romow, Danow kaŏ teŏ Serbow. Tohorunja zastupjena b tŏŏŏna organizacija awtochtonych mjeŏšin Europy, FUEN. Hłowne temy rozmŏwje bchu dołhodobne financowanje Serbow, diskriminowace wŏlbne wabjenje NPD z rasistiskimi napisami pŏiiwo Sinti a Roma kaŏ teŏ wuznam wuswobodjenja danskeje mjeŏŏiny wot 5-procentowskich jaslow. Mjeŏŏinowy sekretariat w Berlin-

je b hromade z Mjeŏŏinowej radu – zwjazkom ŏtyrjoch pŏjŏznatych mjeŏŏin Njmskeje – wobdelenje na dnju wotewrjenych duri organizował. Cyly kŏnc tydzenja mjeŏjachu tysacy wopytowaŏjo zwjazkowego ministerstwa nutřkowneho skladno, so

teŏ wo djle mjeŏŏinow informowa a so ze zastupjerjemi rozmŏwje. Nimo toho mŏŏachu ltsa teŏ zaso serbsku kulturu doŏiwic: Na jewicu prezentowaše Serbski ludowy ansambl wurzki swojeho programa.

Judith Waldzic, foto: Julia Marx

ŏula w zelenem 2013 w Bŏrkowach

Ltosna ŏula w zelenem za wukniki a wuknice 5. ltnika w młodowni w Bŏrkowach jo se zasej derje raŏila. Tŏŏŏi raz jo projekt ako ŏelarnja wŏtbeŏal. Wukniki a wuknice su we wukjaglowanych kupkach sami wubrane temy wobełali. Wŏni su se zeznali w kupkach. Zgromadnje su na temach ŏełali a pŏi ekskursiju waŏne wcy wuslzili a plakaty k temje wuwijali. Na kŏncu su wusldki drugim wobełnikam w pŏednoskach pŏedstajili. Ako wjeraŏk jo Gerhard Pauker serbske instrumenty pŏedstajil, ŏiŏi su zgromadnje cołnowali a wŏni su lutkowy poklad pytali.

Wobełniki ltosneje ŏule w zelenem: Zakładna ŏula Astrid Lindgren Chŏsebus, zakładna- a wuŏa ŏula Bŏrkowy, zakładna ŏula Krabat Janŏojce, zakładna ŏula Mato Kosyk Brjazyna, Mozaikowa zakładna ŏula Picnjo, Europska zakładna ŏula Reginne Hildebrandt Chŏsebus, zakładna ŏula Wilhelm Nevoigt Chŏsebus, UNESCO-projektowa zakładna ŏula Chŏsebus, zakładna ŏula ŏylow, zakładna ŏula Von Houwald Tŏupc.

foe: RCW/Katrin ŏwjelina

pŏeb (02.09.2013 - 04.09.2013)

pŏeb (04.09.2013 - 06.09.2013)

Za konsekwentne wuwučowanie w serbsćinje

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny je dnja 11. junija slědowace stejišće ke kubłanskej koncepciji 2plus sakskeho kultusoweho ministerstwa schwalilo:

1. Zwjazkowe předsydstwo Domowiny wupraja so za konsekwentne wuwučowanie w serbsćinje po koncepciji 2plus w předležacej wersiji z dnja 24.10.2012.

2. Nastupajo přesadjenje koncepcije pokazuje zwjazkowe předsydstwo na wažnosť, zo ma so za serbskorěčne džěci přez diferencowanu a skupinsku wučbu maćernorěčne kublanje zaruć. Z tym

ma so wuspěch dwurěčneho kubłanja na wšitkich stejnišćach a wšitkim šulerjam zmóžnjec. K tomu słuša, zo serbscy šulerjo w swojej maćersćinje přirunujomny niwow docpěwaja, kaž maja šulerjo w Sakskej němčinu nawuknyć.

3. Prawniske zakótwjenje koncepcije 2plus ma so wotpowědnje namjetam Domowiny rjadować.

4. Koncepcija 2plus žada sej stajny dialog mjez kubłanišćemi a politiku. K tomu namjetujemy slyšenje Domowiny na rozsudzacych runinach, kaž na přikład na šulskich konferencach.

5. Za wuspěch koncepcije 2plus wobhladuje Domowina monitoring kwality za třebny. Nadželanje kriterijow za monitoring a dalewuwić koncepcije 2plus ma so na šeroki dialog wšitkich potrjechenych a zajimcow zepěrać.

Kultusowe ministerstwo je koncepciju 2plus dnja 25.06.2013 w Drježdžanach zjawnje předstajilo.

www.witaj-sprachzentrum.de/index.php/hsb/serbscina-w-suli/w-sakskej-sule

Wuspěšny forum wo rěčnym planowanju w Hornjej Łužicy

„Wobydlerjo Łužicy dyrbjeli sej přirodnu dwu- a wjacerěčnosť swojeje domizny wažić a wědźec, kak ju wužiwać!“ – w tym běchu sej wobdžělnicy přenjeho foruma wo rěčnym planowanju hornjoserbsćiny přezjedni. Dnja 7. septembra wotmě so cyłodnjowski forum w Serbskim domje w Budyšinje. Organizatoraj běšej Rěčny centrum WITAJ a europska kampanja za wjacerěčnosť language diversity.

W srjedzišću steješe džensniše spěchowanje rěče: Kak zachowam sej swoju rěč a kak móžemy status hornjoserbsćiny w třiróžku krajow Němska-Pólska-Čěska polěpšić? 50 wobdžělnikow, předewšěm Serbja, dalši zajimcy a přeprošeni eksperca, zaběraše so z tutej temu a nazběra přenje ideje.

Džěłarnički wusměrichu so na tři temy: 1) „stopnjowanje statusa hornjoserbsćiny přez nowe medije“ pod nawodom Wita Bejmaka, IT-poradźowarja a člona Zwjazkowego předsydstwa Domowiny, a z Helge Schrodu (Microsoft), 2) „stopnjowanje imagea přez hospodarstwo a turizm“ pod nawodom člónki Zwjazkowego předsydstwa Domowiny Hanki Budarjowej (Marketingowa towaršnosť Hornja Łužica-Delnja Šleska), zhromadnje z dr. Maikom Hosangom (Institut za integrowanu socialnu ekologiju) a 3) „stopnjowanje imagea přez zjawnostne džěło a kampanje“ pod moderaciju Andréja Wuchta (zarjad za nowinske džěło a marketing Budyšin) a z Karlu Kallauch (Drježdžanska

Na forumje wo rěčnym planowanju dnja 7. septembra w Budyšinje foto: C. Škoda

marketingowa towaršnosť). Prof. dr. Jeroen Darquennes, profesor za rěčne wědomosće na Uniwersite Namur, Belgiska, poda na spočatku teoretiski pozadk k rěčnemu planowanju. Wón wuzběhny: „Jenož z derje rozmyslenym rěčnym planowanjom zhromadnje z najwšelakorišimi

zastupjerjemi regiona hodži so mała rěč, kaž je to serbsćina, zachować a spěchować. Za to bě forum dobry zakład. Nětko je wažne, zo so ideje a naprawy strukturuja a krok po kroku přesadza.“

Facit: Wjele džěła na nas čaka! Mamy wšitke wobłuki rěčneho planowanja wobkedźbować. Nimo stopnjowanja statusa rěče słuša k tomu planowanje korpusow (na př. słowoskłada) kaž tež planowanje přiswojenja rěče. Po wuhódnoćenju přenjeho foruma scěhuje diskusija wo móžnych napravach a planowanje přichodneho zarjadowanja.

Zajimcy, kotřiž chcedza rady sobu džělać, su lubje witani a njech so na Rěčny centrum WITAJ (tel. 03591 550-400) abo na zastupjerjow kampanje za wjacerěčnosť language diversity wobroća. **Madlenka Kowarjec**

www.witaj-sprachzentrum.de
www.language-diversity.eu

Dešanarje se staraju wó pomnik Bogumiła Šwjele

Kuźde lěto znowa ma Dešańska Domowinska kupka kšuty termin pši pomniku znatego fararja a sobuzaložarja Domowiny Bogumiła

Šwjele. W lěse 2008 jo se kupka starała wó saněrowanje pomnika a wobnowjenje wokolnosći. Wót togo casa stoj kuźde lěto nanejmnjen-

jej jedna želowa akcija za cysćenje wokolnosći pomnika na planje.

„Naša wjas dej rowno w srjejzišću rědnje wuglědaš, nic jano za nas, teke za gósci muzeuma zbliska a zdaloka“ měni pšesedař kupki Günter Jahn.

K lětosnemu 140. narodnemu dnu Bogumiła Šwjele zachopjeńk septembra jo se kupka zasej zmała, aby na njogo a jogo želo za serbski lud spominała. Ako slědny farar w Dolnej Łužicy jo wón až do lěta 1942 w serbskej rěcy prjatkował. Karin Tšukowa jo pšibytnym wšake słowa z jogo pjera citěrowała, kótarež žinsa hyšći plaše.

Z kwětkami su Dešanarje swójoego něgajšnego fararja cesćili. Ako gósci stej se wobželił Bernd Pittkunings a Dešańska fararka Katharina Köhlerowa. **Karin Tšukowa, foto: priw.**

Nazymski seminar MENS 2013

Wot 9. hač do 13. oktobra wotmě so nazymski seminar Młodžiny europskich narodnych skupin (MENS) w maďarskim Pécsu, kotryž steješe pod heslom „Bjez mjezow .../Without Borders ...“. Seminar wuhotowaše organizacija němskeje mjeńšiny w Maďarskej GJU. A to z wuspěchom! Něhdže 70 člonow wšelakich mjeńšin z Europy so na tutym seminarje wobdželi. Mjez nimi bě Ludmila Kowarjec ze Serbskeho młodžinskeho towarstwa PAWK, kiž je z člonom MENS.

Dzeń po přijědźe wotmě so oficialne wotewrjenje z narěču předsydky GJU, Teklu Matoricz, a z hudźbnymi a rejoyanymi přinoškami maďarskich folklornych skupin. Na přichodnych dnjach džělachu wobdželnicy w dželowych skupinach politika, komunikacija a rozšěrjenje a we wšelakich workshopach. Na hłowej zhromadźiznje wuzwolichu mjez druhim Serbowku Rejzku Lipičec jako komisarku za komunikaciju. Dale prezentowachu skupiny tam wuslědki swójeho džěla zašlych dnjow, a organizacija Retoromanow w Šwicarskej Guiru předstaji swój dotalny plan za přichodny nazymski seminar.

Dokelž njeběchu wólby noweho prezidenta resp. prezidentki wuspěšne, wostanje člonka Abttf (Zapadotrasicy Turkojo) Fatma Resit hač do

jutrowneho seminaru w Pólskej prezidentka MENS. Posledni wječor zakončichmy nazymski seminar 2013 na „Piwowym swjedženju“ z poskitkom něhdže 30 družin piwa.

www.yeni.org

Dželowa skupina politika na lětušim nazymskim seminarje MENS w Pécsu.

tekst: Ludmila Kowarjec, foto: Réka Kepes (GJU)

Klětu budže kongres CIOFF we Łužicy

Swětowy kongres CIOFF wotně so wot 26.10. hač do 03.11.2013 w měsće Zacatecas (Mexiko). Šěšćwosobowej delegaciji z Němskeje přislušachu tře Serbja (wotlěwa): Gabriel Krawc (Serbska folklorna skupina Smjerdzaca), referent Domowiny za kulturu a wukraj Clemens Škoda a Marko Kowar ze Serbskeho ludoweho ansambla. Delegacija přija symbolisce jako wuhotowar CIOFF-kongresa w oktobru 2014 w Budyšinje chorhoj CIOFF. Klětuši kongres wuhotuje Domowina w kooperaciji z CIOFF Němska z. t. Clemens Škoda předstaji w Zacatecasu Serbow, Budyšin a Domowinu a přeprasy zastupjerjow krajowych organizacijow na klětuši kongres do Łužicy. CIOFF je swětowa organizacije za

wuhotowanje folklornych festiwalow. Domowina jej wot lěta 2008 přisluša. Zhromadnje ze sekciju CIOFF Něm-

ska so Domowina hižo dlěši čas wo wuhotowanje swětowehe kongresa we Łužicy prócuje. **foto: priwatne**

Mjezynarodna kulturna konferenca

Intendant NSLDž Lutz Hillmann (nalěwo) předstaji wobdźělnikam kulturneje konferency Budyske džiwadlo. **tekst a foto: Clemens Škoda**

Eurocentrum w Jablonecu nad Nisu a Domowina – Zwjazk Łužiskich Serbow z. t. wuhotowaštej dnja 24. oktobra w Budyšinje němsko-česko-serbsku kulturnu konferencu. Na njej wobdźěli so něhdže 70 ludźi, kiž powołansce abo čestnohamtsce na kulturnym polu a mjezynarodnje skutkuja. Dupołdnja wotměchu so přednoški w Serbskim domje a popołdnju wobhladachu sej wobdźělnicy Němsko-Serbske ludowe džiwadlo (NSLDž), Serbski muzej a

Serbski ludowy ansambl. „Chcychmy z konferencu tomu přinošować, zo so kulturni akteroj, towarstwa a institucije Euroregiona Nysa zeznaja a so z tym zakład za intensiwnišu kulturnu wuměnu a zhromadne projekty položi“, praji Clemens Škoda, referent za kulturu w zarjedže Domowiny. Zaměr je, tak Škoda, zo nastanje jako wuslědk wjacerečny katalog zajimowanych kulturnych institucijow a kulturnych skupin na sakskej kaž tež českej stronje.

Samozrozumliwa dwurěčnosť

Za zamołwitych Drježdžanskeho předewzaća Wudwor Podemus je dwurěčne wuhotowanje jich filiale w serbskim sydlnskim rumje samozrozumliwe: Wšě wabjenske tafle w Budyskej filiali na Hornčerskej hasy 38 su dwurěčnje wuhotowali. Tež Ludowa banka zdžěla ze serbskimi motiwami a napisami wabi. Klětu chce Sakske ministerstwo za wědomosć a wuměłstwo přeni raz z 5000 € dotěrowane Myto Zejlerja spožčić a na tute wašnje wurjadne zaslužby při priswojenju, wužiwanju a posrědkowanju serbšćiny mytować. **foto: B. Felberowa**

Wolu k wuknjenju serbšćiny spěchować

Wutrobnje džakowaše so předsyda Domowiny Dawid Statnik Brigiće Šraminej za jeje njesprócnje a uspěšne džěło.

foto: Janek Wowčer

Hłowna zhromadźizna Župy „Handrij Zejler“ Wojerecy wotmě so dnja 18.10.2013 w tamnišim Domowinskim domje. Brigita Šramina, kiž steješe 15 lět na čole župy, poda rozprawu župneho předsydstwa. Župa ma nimale 1 000 člonow, kotřiž su we 8 skupinach a 13 towarstwach organizowani. Tež w župje wotblyšćuje so starobna pyramida wobydlerstwa regiony. „Njehladajo na to wěm“, tak županka, „zo so wosebje w našich towarstwach – hač w spěwnych, drastowych, domizniskich a rejowanskich – intensiwnje za dorostom rozhladuja. Trjebamy kóždoho

čłona, zo bychmy lužisku ludnosć za serbsko-němsku dwurěčnosć sensibilizowali. Bytostne bě a wostanje za našu župu, wšě mocy mobilizować, zo by so serbskorěčnosć dale stabilizowała“, praji B. Šramina a podšmórny: „Dwurěčnosć njeje jenož Witaj-projekt abo 2plus, ale to je syła małych krokow, kotraž tež w župje praktikujemy.“ Pokazujo na Witaj-projekt we wjacorych pěstowarnjach a na serbsku wučbu w šulach doda: „Dawno wěmy, zo njemóžemy po wukublanju w šuli wočakować, zo mamy maćernorěčnych serbšćinarjow w našim regionje. To drje nic, tola słowoskład a wolu k wuknjenju a nałożowanju serbšćiny dyrbymy dale spěchować. Abo tež zrozumjace slyšenje při literarnych a druhich přednoškach, kaž to husto we Łazowskim Domje Zejlerja a Smolerja dožiwjamy. Knjeni Wincarjowa a knjeni Linakowa stej zajimowanych w Čornym Chołmcu a we Wojerecach za kursaj serbšćiny nawabioj. Sobudźělačerjo w Čornym młynje drje tež džensa hišće kuzlać njemóža, tola zamóža wopytowarjow zbliska a zdaloka serbsce witać a so předstajić. Tež w měsće, w Brětni, w Čisku, w Kinajchće a na Horach su sej kursisća zakłady serbšćiny přiswojili, pilnje leksiku ze wšelakich wobłukow do praweho konteksta stajeli a so njemalo ze syčalkami dračowali. Ideja za kursy serbšćiny bu derje přiwrzata a zajim za

dalše tu je. Sensibilizować zajimowanych za rěč, ale tež za kulturu, začuća Serbow abo tež za zakonske rjadowanja w Sakskej a Braniborskej, to je prawy puć.“ Narok je wulki, „dokelž njeje samozrozumliwe, zo so zakonske prawa Serbow we wšěch wobłukach wobstajnje wobkedźbujaja.“

Wulke připóznaje wupraji Brigita Šramina Domowinskim skupinam a čłonskim towarstwam za jich wobšěrne a wuspěšne skutkowanje. „Dže-li wo naš dorost, su tež Domowinske skupiny we Wojerecach (Stare kaž Nowe město), Kinajchće, Nydeji, Spalach a w Nowym Měšće kaž tež Serbska drastowa skupina Židžino z. t. jara hibićiwje a njeskomdža, projektne dny ze šulerjemi, wjesne a měšćanske swjedenje, partnerske styki atd. tak wusměrić, zo su serbske tradicije žiwy wobstatk dwurěčneho regiona.“

Delegaća wuzwolichu nowe župne předsydstwo. Jemu přislušeja Gertrud Wincarjowa (Čorny Chołmc), Jurij Domanja (Kulowc), Christina Šolćina (Łazk), Silwija Pinkowa (Spale), Lubina Dučmanowa (Spale), Joachim Glücklich (Bórkhamor), Gabriela Linakowa (Čisk), Měrćin Herrmann (Čisk), Gabriela Korchowa (Němcy) a Roswitha Teichmann (Brětnja). Hačrunjež běchu do zhromadźizny mnoho rozmołwow wjedli, njebě nich-tó zwólniwy, za župana kandidować.

B. F.

Klětu woswjeća 20-lětne wobstaće

Klětu dnja 18. januara wobsteji Spěchowanske towarstwo Dom Zejlerja a Smolerja we Łazu 20 lět. Na hłownej zhromadźiznje dnja 21. awgusta diskutowachu přenje namjety. Za předsydu Reinhardta Schneidera je to najwažniše, nowych, mlódšich člonow nawabić. Tuchwilu ma towarstwo 45 člonow.

Tež w přichodže chcedža šulskim rjadownjam a kružkam swój dom wotewrěć abo swoje wustajeńcy wupožčować. Klětu móhl so koncert w cyrkwi organizować, namjetowaše załoženski člon Günter Wjenk. Wažne je towarstwu tež hładanje rowa Handrija Zejlerja na Łazowskim kěrchowje, wo kotryž so staraja. Čłonojo chcedža ze swojimi slědženjemi k Łazowskim kulturnym stawiznam pokročować. K tomu słuša dokumentowanje jich kontaktow k praprawnučce Handrija Zejlerja, Urte Dougan, w Malmöju (Šwediska) a k praprawnučce Korle Awgusta Kocora, Ursuli Krauše, w Lipsku kaž tež předželanje wustajeńcow wo Łazowskim zběžku a wo wudobywanju brunicy w bjezposrědnej wokolinje.

Wosebita wustajeńca we Łazowskim Domje Zejlerja a Smolerja „200 lět bitwa na Dubiču“ přiwabi mnohich zajimcow.

tekst a wobraz: Andreas Kirschke

www.zejler-smoler-haus-lohsa.de

Župa Jakub Lorenc-Zalěski z. t. da so z naročnymi nadawkami do džěta

Krótko po založenju župy Jakub Lorenc-Zalěski jako zapisane towarstwo dnja 28. septembra běchu delegaća hižo 1. nowembra zaso přeprošeni, zo bychu na přenjeje hłownej zhromadźiznje wo rozprawje za čas wot 2011 do 2013 wuradźowali a člonow rozšěrjeneho předsydstwa wolili. Zwoprědka njech je prajene, zo jednaše so tónraz woprawdže wo wólby. Zestawa zaruča, zo je mjez zastupjerjemi tež rjad wučerjow a nawodow zarjadnišćow. Z tym smy tež w přichodže cyle blisko problemam a mamy we wuradźowanjach zdobom fachowcow za blidom.

Jedne z čezišćow rozprawy bě wězo planowane wotbagrowanje našich wsow. Byrnjež wjetšina zwjazkowego předsydstwa našu poziciju k brunicy a jeje wuskutkam na wšě wobłuki žiwjenja kritisce widźala, stejimy my jako župa we wokrjesu Zhorjelcu tež za region. Dyrbimy wšelake stejišća, na přikład gmejnow Trjebina a Slepoho, ale tež wšelake stejišća mjez Slepom-juh, Rownom, Mułkecami a Miłorazom a jednotliwymi towarstwami wurunać. W léće 2006 je so župa z wobydlerjemi

Miłoraza solidarizowała a bu postajene, zo so přećiwo sebi njestupimy. Tuta tema hraješe na třoch hłownych zhromadźiznach přeco zaso rólu. Nichtó z delegatow njeje sej změnu tuteje pozicije ani po zašlej hłownej zhromadźiznje dnja 01.11.2013 žadał. Zdobom buchu wuslědky na polu wozrodženja rěče a w kulturnym wobłuku pohódnoćene. Jedyn ze zakładow za to bě a je zasadženje srědkow z wobłukoweho dojednanja mjez Domowinu a koncertom Vattenfallom z léta 2007.

Ale tež kritiske słowa běchu slyšeć nastupajo prašenje, na čo ma so džěto znova wusměrić. Tak ma so za někotre Domowinske skupiny naslědnik předsydy/předsydky namakać. Aktiwity maja so předewšěm na młodostnych wusměrjeć. Rozprawa bu jednohłósne přiwzata. Z planom aktiwitow a džělowym planom bu etapa hač do decembra 2014 wopisana; potom ma so wothłosowany program župy wobzamknyć. Džělarnički přichoda skićeja nam móžnosć, wšitkich, kotřiž chcedža sobudžělać, zaprijěć.

Manfred Hermaš,

župan Župy Jakub Lorenc-Zalěski z. t.

Serbske slědy we Łužiskej jězorinje

Lětuša ekskursija Zwjazka za serbski kulturny turizm wjedžeše 17 wobdžělnikow w oktobrje na serbskich slědach po Łužiskej jězorinje. Najprjedy wopytachu tykowanu cyrkej w Blunju kaž tež šulsku a domiznisku stwu w Ptačecach. Tam poda wodžerka hosći Cornelia Schnippa z Ptačec dohlad do swójeho serbskeho wjedženja po Wojerecach.

Skupina poda so dale do muzeja na hrodže a twjerdźiznje Zły Komorow, hdžež wobdžiwaše wustajeńcu historiskich narodnych drastow, kiž je požčonka Muzeja pod hołym njebjom na Lédach. Po wobjedže wobhladachu sej wobdžělnicy muzej we Wojerowskim hrodže – wosebje awtentiska serbska stwa a Wojerowska kwasna drasta so jim lubješe.

Přizamkny so wjedženje po Čiskowskim dworje we Wulkim Čisku, wo kotryž so tamniše kulturne towarstwo samsneho mjena stara. Wopytajo

Kašporec dwór dožiwjenjow chwalaču wobdžělnicy z lubosću zarjadowane hóstne stwy a cyłkowne wuhotowa-

Maćica Serbska přeproša

Stawizniska sekcija Maćicy Serbskeje přeproša tež klětu zaso na Maćičnu akademiju do Budyskeho hosćenca „Wjelbik“. Dnja 30.01.2014 porěči předsydky sekcije Trudla Malinkowa wo serbskich pomnikach. Prof. dr. Dietrich Šoła budže so w swójim přednošku dnja 10.04.2014 młodym lětam Jurja Brězana wěnować. Započatk je stajnje w 19.30 hodź., zajimcy su wutrobnje witani.

Nowa wustajeńca

W foyeru Budyskeho Serbskeho domu pokazuje Spěchowanski kruh za serbsku ludowu kulturu wot 24. oktobra nowu wustajeńcu. Wobsahuje 30 wobrazow 13 lajskich molerjow z Běleje Wody, Budyšina, Choćebuza, Gubina, Janšojc a Worklec. Wobrazy nastachu we wšelakich technikach na lětušej molerскеj džělarničce, kotruž je spěchowanski kruh pod nawodom wuměłce Maje Nagloweje organizował. Temy su krajina, přiroda a architektura wokoło Wotrowa kaž tež impresije z X. mjezynarodneho folklorneho festiwalu. Zajimcy móža sej wustajeńcu hač do srjědź měrca 2014 wot pónđzele hač do pjatka wot 8 do 17 hodź. wobhladać.

B. F.

nje statoka. Na kóncu wuhódnoćichu w přijomnej kofejowej stwě na dožiwjenja bohaty džěń.

Ines Kunzendorf

Člonjo Zwjazka za serbski kulturny turizm na lětušej ekskursiji w Ptačecach. foto: W. Kotissek

Wěda wo Serbach zadžěwa předsudkam

Regionalna řečnica Domowiny Katharina Jurkowa dżakowaše so dotalnej župance Trudli Kuringowej za dobre zhromadne džěło.
foto: Clemens Škoda

Hłowna zhromadźizna Župy „Michał Hórnik“ Kamjenc wotmě so dnja 6. septembra w Pančicach-Kukowje. Županka Trudla Kuringowa poda rozprawy župneho předsydstwa wo džělawosći w zašłymaj lětomaj. Jako čěžišća mjenowaše džěło z džěćimi a z młodzinu, zachowanje serbskeje řeče, posředkowanje stawizniskeho wědomja kaž tež narodnosć a nabožnosć. Dotalny městožupan Měrko Šmit dżakowaše so župance a župje za zdokonjane džěło.

Mjez druhim T. Kuringowa w rozprawje praji: „Džěći trjebaja serbske řečne rupy, hdžež móža a smědža swoju maćeršćinu w zjawnosći słyšeć a nałožować.“ Hižo z tradiciju je swjedžen za swójby přeco poslednju njedzelu do zymskich prózdnin w Chrósćicach. Program poskića župa w kooperaciji z Rěčnym centrumom WITAJ, Serbskim ludowym ansamblom abo Němsko-Serbskim ludowym džiwadłom. Do njeho su džěći a starši zapřijeći, a wšudže knježi serbske słowo. Tež towarstwa župy wuhotuja svojim džěćom rjane dožiwjenja. Dale je župa zawjedła literarne wubědžowanje zakładnych šulerjow, a najlěpši prezentowachu swój spis na župnym zarjadowanju. Trudla Kuringowa wuzběhny: „Džěło z młodzinu je njeparujomne. Džiwamy jako župa jara na to, zo mladym ludžom ničo njenadiktujemy, z čimž so njemóža identifikować. Młodžina tu je, hdyž jim słowo popřejemy, trjebamy-li jich pomoc.“ Młodžina je so w jubilejnym lěće Domowiny 2012 jara angažo-

wała, na přikład při EUROPEADže, w diskusijnych kołach a na „Lětnim swjedženju pod Kopcami“. Nimo toho wuwija swójske iniciatiwy w hudźbje, spěwje, džiwadźelenju a tak dale. Wosebje zwjeselace je, tak županka, zo su w zašlej wólbnej periodže zaso dalši młodžinski klub pod třěchu Domowiny witać móhli: „Smy wo tym přeswědčeni, zo je naša młodžina dobry fundament za dalše wobstaće serbstwa.“ Zachowanje serbsčiny je priorita župneho džěła. „So wotmjezować abo druhich z našeho džěła wuzamknyć, to wotpokazachmy. Tuž smy tež tych, kotřiž serbsčinu njewobknježa, na zarjadowanja přeprasyli. Zhromadnosć wjaza... To je wotewrjenosć, sprawnosć a dowěra“, praji T. Kuringowa. Tutón narok maja tež w župnym kružku wjesnych chronikarjow, kiž slědža a zapo padnu wuwice wjesnych stawiznow

muzeja, byrnjež móžnosće za přechad do druhich rumnosćow gmejny byli. Nadzijamy so jenož, zo so eksponaty njezhubja... Přejemy sej, zo by Załožba za serbski lud za nas wotewrjene wucho měla, wšako njeje to jeniče problem župy, ale wšěch Serbow.“

Jako noweju člonow župy přiwzachu delegaća Wjesny klub Nuknica z. t., kotryž zastupowašej Jadwiga Brězaneć a Kerstin Korjeńkowa, kaž tež předsydu Domowiny Dawida Statnika.

Dokelž njebě ničo zwólniwy, za župana/županku kandidować, nima župa „Michał Hórnik“ nětko hižo župana/županku. Za člonow noweho župneho předsydstwa wuzwolichu Trudlu Kuringowu, Měrka Šmita, Zalu Cyžowu, Hańžku Deleńkowu, Marhatu Deleńkowu, Marju Hrjehorjowu, Jadwigu Hajdanec, Janu Hiccynu a Clemensa Škodu.

B. F.

Zhromadnje spominašej Towarstwo Cyrila a Metoda a Maćica Serbska dnja 1. septembra, na dnju 180. posmjertnych narodnin Michała Hórnik, na tutoho katolskeho duchowneho, wědomostnika a spisowacela.
foto: Rafael Ledźbor

abo zběraja starožitnosće abo pohladnicy wsow: „Smy mjenjenja, zo toleranca z wobeju stron a wěda wo Serbach předsudkam zadžěwa.“ Na wjacorych přikładach wona rozjasni, zo tworitej w župje narodnosć a nabožnosć krutej stolpaj, kotrejž so njehodžitej džělić.

Na kóncu swoje rozprawy pokaza Trudla Kuringowa na problem, kiž nasta přez wukaz, zo njesmě ničo „cuzy“ wjace do šulskeho domu stupić: „Hać do lońšeho lěta smy šulerjow, turistow abo zajimcow po muzeju Jakuba Barta-Čišinskeho wodželi a jim wuznam jeho twórbow zblíželi. To nětko k zašłosći słyša... Wopomnjenska stwa Čišinskeho je w šuli w něhdyšej rjadowni zarjadowana. Muzej nima nošerja a z tym tež njejsu pjenjezy za wuchowanje

Serbja w Žarach

Dnja 4. oktobra zahajichu so w pólskich Žarach „IV. dni kultury Serbołužyczan“. Serbsku delegaciju bě turistiske towarstwo Kresowe Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze přeprasyło. Serbow zastupowachu předsyda Domowiny Dawid Statnik, člonka zwjazkoweho předsydstwa Zala Cyžowa, člonka předsydstwa župy „Michał Hórnik“ Trudla Kuringowa, Alfons Kuring kaž tež farar Gerat Wornar z Baćonja. Zarjadowanje bě wěnowane 180. narodninam našeho wótcinca Michała Hórnik. Trudla Kuringowa přednošowaše wo žiwjenju a skutkowanju z wotpowědnymi diasami.

Zala Cyžowa

Serbski Grodkojski swajźbarski šěg jo swěšł swój 20. jubileum

Južo pši wustupje Grodkojskego swajźbarskego šěga na głownem jawišću na měsćańskem swěženju w awgusće tego lěta jo Grodkojski swajźbarski šěg na to dopomnjeł, až lětosaj stoj wjeliki wjersk na planje – ten 20. jubileum tego towaristwa. Togodla jo pśedsedař Domowiny Dawid Statnik z Budyšina pšichwatał, aby towaristwoju zjawnje gratulěrował a cłonkam cesnu medalju „Serbski dudak“ za 20-lětne wuspěšne narodne žěło pšepódał.

Dalšna swětosnošć jo se wótměła pón na 28. septembrje w muzejowem grože w Grodku. K tomu stej wjednica towaristwa, Ramona Šurowa, a nęgajšny direktor Grodkojskego muzeuma a rownocasny choreograf tego rejowańskego towaristwa, Manfred Ihle, wuśobnje pšesosylej, aby se jubileum hyšći raz swětosnje wóswěšł. We wjelikej žurli muzeuma w Grodku jo se zmało někak 60 luźi, aby wšykny cłonkam towaristwa gratulěrowało a pšiglědowało rědnemu rejowańskemu programoju. W slězynje jo běžało pšepókazowanje starych fotow a filmowego materiala z wjerskami ze stawiznow towaristwa. Na swěžen su ekstra pšichwatali nęgajšne cłonki a soburejowarje wót daloka z Duringskeje, aby tšojenje sobu dožywili a swěšili.

Jaden wót nich jo był nęgajšny moderator, kótayž jo ned pó starej wašni na jawišćo skócył, mikrofon pšimjeł a pśiduce reje pšipowězeł. Wjele

Grodskojski swajźbarski šěg foto: M. Arlt

smjejkotanja jo wón wubuźił, pšeto jo luštnje a poľny humora moderěrował a na stare casy zachopjeńka a založenja swajźbarskego šěga w Grodku dopomnjeł. Kórjenje towaristwa laže we wótbagrowanej jsy Klěšnik. Tam jo znaty etnograf dr. Lotar Balko ze starymi originalnymi drastwami ze jsy jaden wjeliki swajźbarski šěg zestajał.

Swajźbarske drastwy jo wón wót luźi zběrał abo w fundusu Grodkojskego muzeuma namakał. Wón jo z wjele casom drastwy cysćil a žowća a muskich akribiski za šěg woblał. Jogo ideja jo měla wjeliki wuspěch. Pózdzej su cłonki ze celymi familijami pši wustupach rejowali. K tomu słušaju take reje ako Rheinländer, kreuzpolka a Annemariepolka. Wót zachopjeńka su se cłonki ako serbske towaristwo culi, togodla su gronili jomu serbski swajźbarski šěg.

Pši cesnem zarědowanju stej zastupnica Založby za Serbski lud a sobužělašerka Domowiny - Zwězka Łužyskich Serbow z. t. pšibytnje bylejš a towaristwoju z małymi darami gratulěrowalej. Glukužycenja su teke dojšli wót boka zagronitego za kulturu w Grodku. Wšykne su sebje a towaristwoju žycyli, aby měł Serbski Grodkojski swajźbarski šěg ma pšecej zwěrne, aktiwne a sportojske cłonki, dosć dorosta, a aby teke wóstał choreograf a wumělstwowy wjednik, Manfred Ihle, ze swójimi idejami a wědu nadalje towaristwoju zwěryny. Wšykne se wjaseliju juž na zasejwiženje Serbskego Grodkojskego swajźbarskego towaristwa na Bramborskem dnju 2014 w Grodku.

Uta Henšelow

Pšigótowanje Bramborskego dnja w Grodku 2014

Južo lětosaj su pšigótowanja za pšiducy Bramborski žen w Grodku w poľnem rozmachu. Organizator tego se kuźde druge lěto wótmějucego swěženja su tenraz město Grodk, Bramborska statna kanclaja a dwě agenturje. Moto za Bramborski žen na 5. a 6. juliju 2014 jo „Parlicka Łužyce“.

Prědne rozgrona mjazy městom Grodkom a Domowinu-Zwězkom ako sobupódpěrowarka tego swěženja su se juž w lěsu chopili. Pši zmakeju serbskich domowinski kupkow a towaristwow w serbskem wuběrku w Grodkojskej radnicy jo za Bramborski žen zagronity sobužělašer města Domowinarjam pšedstajil intencije, wuznam a zaměry Bramborskego dnja za Grodk. Tegdy njejsu hyšći byli wupisanja agenturow dokóncane. Ale sobužělašer města jo juž gronił, až serbska kultura, rěc a wumělstwo deje wěste městno na tom swěženju měs. Grodk laže we wuśobnje Łužyce, jo se na kóncu wuznał k serbskemu

sedleńskemu rumoju a jo teke togodla parla Łužyce, dokulaž eksistěrujo tam serbska ludnošć ze swójimi serbskimi nałogami a ze swójim wumělstwom. To su wěste žěle kulturnego žywenja w Grodku a tež we wokolinje. Togodla musy to k wiženju bys na takem swěženju za celu Bramborsku.

Pšedsedarje domowinski kupkow su na wobradowanjach zajmne naraženja pšedstajili, na pšikład, až by derje było, gaby měli serbske ludowe wuměłce jawišćo, w bliskosci jawišća městno za rucnikarstwo a pšepókazanja historiskich rucnikarstwow. Někotare zajmne pšedstajenja za jawišćowy program na pšikład „Grodskojske wuměłce za Grodkojskich“ a teke ideja jaden zgromadny program ze žiśimi a Grodkojskim serbskim swajźbarskim šěgom wót lěta 2009 hyšći raz wózywiš su nastali. Tym idejam jo slědował tek sobužělašer města. Tak jo Domowina nadawk dostała se wopšašaš, kótare kulturne kupki w celej Łužycy su zaj-

mowane se wobžěliš na Bramborskem dnju. Dokóncna lisćina z licbu serbskich zajmcow něnto pšedlaže a jo se pšepódała na kóncu oktobra městnoju Grodk. Pón jo slědowało druge zmakeje zastupnikow města Grodk ze sobužělašerjami Domowiny a ze zagroniteju za serbske nastupnošći. Pši tom su se dojadnali, na to hyšći jadnu lisćinu za rucnikarske wiki wót boka Domowiny pšigótowaš. To běžy něnto a my se nažejamy, až wjele serbskich rucnikarjow se tam wobžělijo. Lisćinje pak stej jano póruceni za město a za agenturu. Lěc wšykno se tak pšesajizjo ako wótmyslone, hyšći njewěmy. Za to pak bužomy se mócnje zasajizš, aby měli serbska kultura, wumělstwo a rucnikarstwo kšute městno na pšiducem Bramborskem dnju tak, ako jo to było na slědnem w Lubnjowje, žož jo swěšila Domowina swój 100. jubileum. To tšese zmakeje w ramiku pšigótowanja Bramborskego dnja dej se wótměš w Serbskem domje w měsće.

U. H.

Župa „Jan Arnošt Smoler“ na kubłanskej jězbje

Dohromady 42 členow župy „Jan Arnošt Smoler“ poda so dnja 28. septembra z busom do Delnjeje Łužicy na slědy Serbow we wokolinje Drjowka a Gródka. Stare wjesne mjena wokoło Drjowka swědča wo tym, zo bě tule něhdy serbski sydlenki rum. Serbsce rěčachu južnje a wuchodnje Skjarbošca (Schorbus) hač do 20. lětstotka. Džensa je lědma serbsčina w tutej kónčinje slyšeć. Příkladina je přeněmćenje za čas NDR dla připućowanja ludźi, kiž džělachu w brunicy w jamach. Wot Budyšina je Drjowk něhdže 80 kilometrow zdaleny.

W Drjowku nas Roswitha Baumert po wustajeńcy jejkow wodžeše. Tamniši muzej mjenuja Serbska tkajarska špa. Pisane mnóstwo eksponatow wustajeńcy bě etnologa dr. Lotar Balko nahromadził. Někotři z wobdźělnikow běchu jeho wosobinsce znali. Dohromady maja w muzeju 3.000 pisanych debjenych jejkow, z kotrychž so něhdže 2.500 we wustajeńcy pokazuje. Jejka su z cyłego swěta. W muzeju su tež stare burske graty a produkty z NDR-skeho časa widzeć, kiž buchu w škleńčerni w Drjowku produkowane.

Serbske piwo, kiž w Drjowku warja, dósta kóždy wobdźělnik jako suwenir. Dale džěše wuprawa do Kózleho, němsce Casel. To je jenička wjes, hdžež džensa hišće naložk Janskeho jěchanja pěstuja. W tamnišim domje tradiciskeho towarstwa nam naložk předstajichu a film pokazachu, kiž je rbb produkował. Kóždy lěto wokoło Janskeje nocy w juniju prihotuje a přewjedže młodžina wosebite jěchanje. To je stary burski naložk a burja prošachu tehdy z nim wo dobre žně.

Potom podachmy so na kubło Gižkojce (Geisendorf), kiž leži bjezposrědne při brunicy w jamje Wjelcej-juh. Z kromy jamy sem hladachmy na hoberske ploniny přeborkaneje zemje. To wjele ludźi jimaše. Sobudźělaćer Vattenfalla, z powołanja hórnik, nam wo procese wudobywanja brunicy rozprawješe. Zajimawe bě, jako wo dolhich jednanjach z wobydlerjemi při přesydlenju rozprawješe a to na přikładach rozkladze.

Po wobjedze přizamkny so wodženje po Gródku, hdžež zeznachu wobdźělnicy historiske stare město. Sylka Polencojc-

W Drjowku wopytachu člonjo župy „Jan Arnošt Smoler“ muzej Serbska tkajarska špa a Roswitha Baumert (předku) wodžeše skupinu po wustajeńcy jejkow. foto: St. Hejduška

Laubensteinowa wobdźělnikam město w delnjoserbsčinje bliže předstaji. Nawječor so skupina do Budyšina nawróci.

Katja Liznarjec

Protyčka PAWKa

Powerserb w Radworju

Najsylniše serbske mustwo pytaše Pawk dnja 14. požnjena na Radworskej kupje. W kooperaciji z młodžinskim klubom wuhotowa tradicionalny projekt „Powerserb“. Dohromady šěsć mustwow ze serbskich wjeskow wubědžowaše so we wšelakich disciplinach. Na wobdźělnikow čakachu nowe discipliny, kaž naklumpanje hadžicy, čolnikowanje na wjesnym haće abo čahanje zdónkow. Lětuši dobyćer je

Na lětušim wubědžowanju „Powerserb“ dnja 14. požnjena w Radworju foto: F. Grajcarek

wjesne mustwo z Nuknicy. Tuž so na klětuše wubědžowanje Powerserba w Nuknicy wjeselimo.

Hudźbny festiwal

„Festiwal! Tón třeci ...“ wabješe dnja 19. oktobra něhdže 200 staršich a młodšich přihladowarjow do Haslowa na Bizoldec žurlu. Za přerjnu skupinu „SerBeat“ běše to po X. mjezynarodnym folklornym festiwalu druhi wulki wustup. Zahori připosłucharjow ze serbskim a němskim popom a wukrajnym rockom. Po tym zahudžichu „Die Folksamen“, znata skupina z Delnjeje Łužicy. Pječ młodostnych tworijo wot lěta 2008 jadro skupiny. Njepřeswědčuju publikum jenož z tradicionalnej hudźbu z Łužicy, ale tež z mjezynarodnymi hudźbnymi kruchami ze ska a rockom. Poslednja skupina wječora běše JANKAHANKA. Tradicionalne serbske titule zaklinčachu w nowym šaće jako funk, pop, rock abo dixieland.

Nócný wolejbul

Mjez serbskimi młodostnymi woblu-

bowany projekt je bjezdweła tež nócny wolejbul. 12 mustwow wojowaše dnja 9.11.2013 wo pokal PAWKa w Chrósćicach. Přihladowarjow wočakowaše nimo wysokeho sportoweho niwowa tež moderna hudźba, slódna kołbaska a dosć młodostnych k bachtanju. Dobyćerske mustwo „Rapawki“ wobsteji z třoch holcow a třoch hólcow z Worklec.

Nazymski seminar MENS

Lětsa wotmě so nazymski seminar MENS wot 9.10. do 13.10. w Pécsu w Madžarskej pola němskeje mjeńšiny. Organizator běše młodžinske zhromadženstwo GJU, kotryž wuzwoli sej jako temu seminaru „Bjez hranicow – Ohne Grenzen – Without Borders“. Ze stron Pawka wobdźěli so jeniče Ludmila Kowarjec jako sobustawka džěloweje skupiny za rozšěrjenje. Na polětnej zhromadźiznje wuzwolichu Rejzku Lipičec za komisarku za komunikaciju. Z tym je mloda Serbowka tež člonka prezidija MENS (Młodžiny europskich narodnych skupin).

Diana Pawlikowa

Swjećimy – 65 lět Serbske ludowe dźiwadło

Hlowny dom Němsko-Serbskeho ludoweho dźiwadla w Budyšinje

foće: NSLDž

„Wir feiern - swjećimy“ rěka hesło, kiž nas w hrajnej dobje 2013/2014 přewodža a hrajny plan postaja. Naše dźiwadło swjeći trójne narodniny: 50, 65, 600 lět. Nas Šerbow wězo wosebje jima, zo je so před 65 lětami Serbske ludowe dźiwadło založilo a z tym z lajskeho hibanja 19. lětstotka wuchadźace jewišćowe wumělstwo profesionalizowało. Kóždy znaje Čišinskeho mysle k dźiwadłu, kiž ma „*zdžělanosć budzić a rozšěrjeć, wšelake myšlički a wysoke ideje do ludu sameho zaščěpjeć a zakorjenić.*“ Tehdy bě wone hišće škrička mlodoserbskeho hibanja, kotruž serbske studentstwo do ludu njeseše. Zapal, kiž z toho nastaj, zahori wjesne towarstwa a bjesady a přetra samo zakaz wšeho serbskeho za čas II. swětoweje wójny. Hižo nazymu 1945 dósta Jan Krawc, nawoda dźiwadloweho wottrjada Domowiny a pozdžiši intendant SLDž, nadawk, kiž je nam hač do džensnišeho maksima našeho džěla: „*Na serbskich jewišćach dyrbi so derje hrać a dobre kruchi hrać; nic keklować! Přez dźiwadło haji so móc a wutk žiweho słowa, tuž njech njeje jenož wobsah dobry, ale tež rěč wuběrna, to hrajerjo njech wědža, zo su pioněrojo serbskosće.*“ A tak přihotowaše so wšitko na založenje přenjeje serbskeje institucije 13. oktobra 1948. Wo stawiznach serbskeho dźiwadla staj hižo dr. Jurij Młynk a prof. Dietrich Šolta pisałoj, wo jeho přnim intendantce Janje Krawcu wuda njeboh Achim Brankačk knihu. Zo pak chowa

tute polo hišće tójšto překwapjaceho, tež serbskeho, dopokazuje najnowša publikacija. Něhdyši režiser, hrajer a čestny člon Němsko-Serbskeho ludoweho dźiwadla Michał Lorenc wuda w oktobru 2013 po 13-lětnym slědženju knihu Stawizny Budyskeho dźiwadla,

Premjery NSLDž nalěto 2014

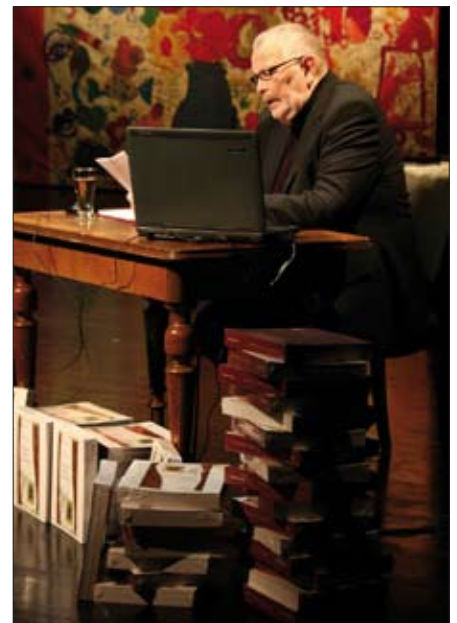
12. apryla, 19.30 hodž.: „Chodźić po rukomaj“, serbska prapremjera składnostnje 100. posmjertnych narodnin Alojsa Andrickeho wot Jěwy-Marje Čornakec a Ulricha Pogody; zhromadna produkcija ze Serbskim ludowym ansamblom a chórom Budyšin

3. meje w Hochozy: „Jano žiši, kuchnja, cerkwja“, premjera; do delnjoserbsčiny přeložila Ingrid Hustetowa

3. junija: „Tsmjeloje Hana namaka psijašela“, premjera hry w delnjoserbskej rěči za džěci wot 3 lět

kotraž wobswětluje – započejow w lěće 1413 – wuwice zjawnych předstajenjow w Budyšinje hač do džensnišeho. Na 600 stronach je awtor 600 lět stawiznow dźiwadla zjimał. „Dokelž njejsym wědomostnik, sym so rozsudził, wažne podawki w for-

mje epizodiskich stawizničkow spisać, štož skića čitarjej po mojim měnjenju jednoriši a zmyslowy přistup“, praji Lorenc. Z tutym postupowanjom zwjazuje awtor nadžiju, zo njepodawa čitarjam jeno zabawny dohlad do stawiznow, ale jim tohorunja wažnosć, jónkrótnosć a hódnotu dźiwadla našeho bikulturneho ruma wuwědomja: „Mamy džensa tule jeničke dwurěčne powołanske jewišćo w Němskej, štož je tež scěh dźiwadloweho wuwica zaštych lětstotkow. ... Tak hodži so twjerdzić, zo bě zjednoćenje dwuju jewišćow hižo 1948 zapoložene. Znajmješa je jasnje, zo bu NSLDž jedna z malo institucijow, kiž organizace rosćechu a woprawdźitosći našeho

Michał Lorenc čita.

dwurěčneho ruma wotpowědowachu a wotpowěduja. Přeru sej přez publikaciju tež, zo zamołwići wo trajacym skrótsenju srědkow po přewróće rozmysluj, kotraž po mojim přeswědčenju wosebje serbsku kulturu a serbske wumělstwo eksistencielnje wohrožuje.“

Knih „Bautzener Theater Geschichten“ je w NSLDž a w Smolerjec kniharni za 35 € na předań. Swjedžen k založenju SLDž před 65 lětami woswjećij so 22. nowembra 2013 w Dźiwadle na Hrodze z „Dramatiskej nocu mlodych Serbow“.

Madleńka Šolčić
zastupjerka intendanta
za serbske dźiwadło

Impresije z X. mjezynarodneho folklorneho festiwala

Z estradu mjeznarodneje folklory je so dnja 14. julija w Chróscicach štyridnjowski jubilejny X. mjezynarodny folklorny festiwali „Lužica“ wuspěšnje zakončil. Tysacy hosći wobhladachu sej programy, kiž wuhotowa 10 wukrajnych a 12 tukrajnych skupin z cyłkownje 800 sobuskutkowacymi. Prěni raz wobdžělichu so ansamble z Awstralskeje, Kanady a Jakutskeje. Štwórtk so festiwali w Budyšinje wotwěř. Pjatk wječor předstajichu so čělesa w Hochozy w Delnjej Lužicy. Tam zahorichu přihladowarjow ze swojimi wustupami na jewišću při cyrkwi kaž tež na třoch burskich statokach. Hižo z tradiciju su programy sobotu wječor na Chróscanskich dworach, hdžež zahorjeni hosćo dolho swjećachu. Folklorny festiwali „Lužica“ wotměwa so wot lěta 1995 kóždej dwě lěće. Serbska rejomanska skupina Smjerdžaca, Serbski folklorny ansambl Wudwor, gmejna Chróscicy, Založba za serbski lud a Domowina - Zwjazk Lužiskich Serbow jón zhromadnje organizuja. fota: J. Helgest, R. Ledźbor, B. Felberowa

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske mjenjenja njekryja so na kóždy pad z mjenjenjom wudawačela. Redakciski kónc: 08.11.2013

wudawačel/Herausgeber: Zarjad Domowiny • Zarjad Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina
Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion: Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

lektoraj/Lektoren: Božena Braumanowa, Erwin Hanuš
zhotowjenje/Satz: Lausitz-Grafik, Melanie Kotissek • čišć/Druck: Lausitzer Druckhaus GmbH Budyšin/Bautzen
„Našu Domowinu“ namakaće w interneće pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije
Domowina spěchuje so wot Založby za serbski lud.